

HOTĂRÂRE

18 iulie 2017

Nr. 82

mun. Chișinău

**Cu privire la înaintarea dlui Victor GHILAȘ,
doctor habilitat, conferențiar cercetător
pentru participarea la concursul pentru decernarea
Premiului Național, ediția 2017**

În temeiul art. 86. lit. r) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15.07.2004, pct. 93, subpct. 13), Statutului Academiei de Științe a Moldovei, pct. 3, 5, precum și a recomandării Biroului Secției Științe Umanistice și Arte, extrasul din procesul verbal nr. 07 din 18 iulie 2017, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei, **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înaintează candidaturile dlui Victor GHILAȘ, doctor habilitat, conferențiar cercetător, director al Institutului Patrimoniului Cultural, în vederea participării la concursul pentru decernarea Premiului Național, ediția 2017, cu ciclul de monografii în domeniul muzicologiei.

2. Scrisoarea de recomandare, elaborată conform punctului 10 al Regulamentului cu privire la Premiul Național (anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 399 din 12 iunie 2012) se anexează la prezenta hotărâre.

**Președinte,
academician**

Gheorghe DUCA

**Secretar științific general,
doctor habilitat**

Aurelia HANGANU

COMISIEI PENTRU DECERNAREA
PREMIULUI NAȚIONAL

SCRISOARE DE RECOMANDARE

privind înaintarea la concursul pentru decernarea Premiului Național - 2017
dlui prof., dr. hab. Victor GHILAȘ

Academia de Științe a Moldovei **înaintează** candidatura dlui **Victor GHILAȘ, doctor habilitat, conferențiar cercetător, director al Institutului Patrimoniului Cultural**, în vederea participării la concursul pentru decernarea Premiului Național – 2017, cu ciclul de lucrări, în domeniul:

Știință;

Ramura: *Studiul artelor și culturologie;*

Tema: *Istoria muzicii naționale, organologia, etnomuzicologia.*

Temei:

1. Hotărârea Guvernului nr. 399 din 12.06.2012 cu privire la Premiul Național;
2. Satisfacerea tuturor criteriilor stabilite în Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.399 din 12 iunie 2012 "Regulament cu privire la Premiul Național".

Dr. hab. Victor Ghilaș (n. 14 noiembrie 1956, Lalova, raionul Rezina, domiciliat: str. Liviu Deleanu nr. 1, ap. 200), este cercetător în domeniul muzicologiei, care aduce contribuții relevante la investigarea istoriei fenomenului muzical autohton, abordat în contextul culturii artistice naționale de la începuturi și până în prezent. Activează în domeniul cercetării științifice și a învățământului muzical-artistice pe parcursul a circa 40 de ani.

De-a lungul activității sale și-a dedicat interesul pentru cercetarea științifică a culturii, artei muzicale naționale, împletind armonios cercetarea cu preocupările în domeniul didacticii muzicale. După absolvirea, în anul 1975, a Colegiului de Arte din or. Soroca, cu diplomă de mențiune, activează în calitate de profesor de vioară la școala de muzică din s. Vărăncău, r-nul Soroca, ulterior continuându-și studiile la Institutul de Stat al Artelor „G. Musicescu”, pe care l-a absolvit la specialitatea conducător de orchestră de muzică populară, la fel, cu diplomă de mențiune. Activează o scurtă perioadă la școala de muzică din or. Rezina în calitate de profesor în clasa de vioară. După terminarea, în 1982, a stagiului militar și prin repartizarea Ministerului de resort, își continuă activitatea în cadrul Institutului Pedagogic de Stat din Tiraspol, unde a predat vioara și disciplina „Educația muzicală”. În perioada anilor 1982-1989 își promovează cunoștințele și abilitățile în domeniul pedagogiei muzicale, predând disciplinele „Instrument special – vioara” și „Orchestrație” la Colegiul de Muzică din or. Tiraspol, discipline pe care le susține cu rigoare didactică și științifică. În anul 1992 a absolvit cu diplomă de excelență Institutul Administrării Municipale și de Stat din Sankt Petersburg (frecvență redusă), obținând specializarea de politolog, profesor de discipline social-politice. Maturizat ca specialist, din anul

1991 activează în cadrul Academiei de Științe a Moldovei, mai întâi ca cercetător științific la Institutul de Etnografie și Folclor, apoi la Institutul Studiul Artelor, iar ulterior, odată cu comasarea institutelor academice de cercetare, promovează concursul la Institutul Patrimoniului Cultural. Concomitent cu munca de cercetare, manifestă o preocupare constantă pentru perfecționarea profesională, fiind admis la studii postuniversitare prin doctorat la Universitatea de Muzică din București, facultatea „Compoziție, Muzicologie, Pedagogie muzicală”, la absolvirea căreia susține teza de doctor în muzicologie cu tema „Timbrul în muzica instrumentală tradițională de ansamblu”. În perioada anilor 1998-2004 cumulează activitatea de cercetare cu cea didactică în cadrul Universității Real-Umanistice din or. Cahul, predând disciplinele ”Folclor românesc”, ”Etnologie”, ”Teoria muzicii”, ”Politologie”.

Victor Ghilaș deține titlul științific de doctor habilitat în studiul artelor din anul 2013, cercetător științific superior, conferențiar cercetător, cercetător științific principal, activează în funcția de director al Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM.

În studiile sale, pe baza studierii sincronice și diacronice a materialului științific, informativ și muzical au fost urmărite și stabilite etapele, dinamica procesului muzical din stânga Prutului de la origini până în prezent, cu schițarea tabloului general al acestuia pe segmentele lui folcloric, academic și nonacademic. Au fost trasate principalele repere cognitive de ordin sintetic și redactat suportul analitic generalizat asupra întregului fond artistico-muzical, creat în Moldova transprutică pe parcursul timpului. Victor Ghilaș este preocupat și de studierea filonului muzical în viața monahală a mănăstirilor din Republica Moldova, prin care a fost relevată tradiția seculară a acestui element de spiritualitate ecleziastică în arealul geografic menționat. Sunt relevante și studiile cercetătorului în domeniul istoriei artei muzicale naționale pe segmentul ei etnic, prin care au fost identificate, analizate și incluse în circuitul științific surse noi de cunoaștere ale culturii sonore tradiționale din spațiul dintre Prut și Nistru, etnoorganologiei ș.a.

Contribuția candidatului la dezvoltarea științei s-a manifestat prin elaborarea și publicarea a peste 150 de lucrări și studii științifice în limbile română, engleză, franceză, germană, italiană, rusă, publicate în Republica Moldova, Canada, Germania, Italia, România, Rusia, inclusiv patru monografii monoautor, două monografii în calitate de coautor, numeroase studii, articole publicate în reviste și culegeri din țară și din străinătate.

Printre lucrările de referință ale candidatului pot fi menționate:

1. Ghilaș, Victor. Timbrul în muzica instrumentală tradițională de ansamblu. Chișinău: SeArec-Com, 2001. 320 p.
2. Ghilaș, Victor. Dimitrie Cantemir în istoria culturii muzicale. Chișinău: Epigraf, 2004. 280 p.
3. Ghilaș, Victor. Muzica etnică: tradiție și valoare. Chișinău: Grafema Libris, 2007. 296 p.
4. Ghilaș, Victor. Dimitrie Cantemir-muzicianul în contextul culturii universale. Chișinău: Grafema Libris, 2015. 496 p.
5. Ghilaș, Victor (coautor). Dinastia Cantemireștilor. Secolele XVII-XVIII. Coordonator și redactor științific: acad. Andrei Eșanu. Chișinău: Î.E.P. „Știința”, 2008, p. 389-428.
6. Ghilaș, Victor (coautor). Arta muzicală din Republica Moldova: Istorie și modernitate. Chișinău: Grafema Libris, 2009, p. 17-72; p. 99-165.
7. Ghilaș, Victor. Muzica în mediul monastic. Chișinău: Institutul de Studii Enciclopedice, 2013, p. 105-117.

8. Ghilaș, Victor. Military music in Cantemir's work. În: Supplementto the Cogito Journal No.3. 2012, p. 173-184.

9. Ghilaș, Victor. Grigore Vieru și muzica. În: Poetul din stele. Omagiu poetului Grigore Vieru. Coordonatori: Maria Tonu și Valentina Butnaru. Toronto: 2012, p. 169-189.

10. Ghilaș, Victor. La musique religieuse dans l'oeuvre de Dimitrie Cantemir. În: Travaux de symposium international „Le livre. La Roumanie. L'Europe”. Troisième édition – 20 à 24 Septembre 2010. Tome IV: La quatrième section – Latinité orientale. Bucarest: Éditeur Bibliothèque de Bucarest, 2011, p. 109-117.

11. Ghilaș, Victor. Dimitrie Cantemir musicista, espressione della cultura umanista europea. În: La cultura e l'imperativo dell'umanesimo latino. Convegno Internazionale. Treviso: Edizione Fondazione Cassamarca, 2008, p. 47-56.

Relevanța și originalitatea rezultatelor obținute constă în abordarea unor teme și subiecte muzicologice inedite în lumina unor documente, viziuni, concepții și argumente noi. Autorul propune o abordare complex a acestora, ce oferă un instrument de cunoaștere pluridimensională a culturii sonore națională, care o plasează la o scară valorică superioară.

În perspectiva de mai sus se remarcă studiile în domeniul organologiei, axate pe cea de-a patra dimensiune a muzicii – *timbrologia*, prin care autorul pune în evidență cromatica muzicală specifică muzicii instrumentale de grup în arealul cultural național, dramaturgia timbrală ca mijloc specific de expresie a materialului sonor, care, în accepțiune muzicologică, comportă o semnificație aparte.

În raza de cercetare a muzicologului Victor Ghilaș s-a aflat constant studierea muzicii entice – capodopera spirituală a culturii naționale, studii în care autorul a valorificat științific patrimoniul artistico-sonor ancestral, exteriorizându-i noile fațete, semnificații cu îmbinarea naționalului cu universalul, particularului cu universalul.

Cea mai importantă contribuție a domnului Victor Ghilaș rămâne a fi, indiscutabil, cercetarea în domeniul moștenirii muzicale a lui Dimitrie Cantemir. Rod al muncii de ani de zile, monografiile ”Dimitrie Cantemir în istoria culturii muzicale” (2004) și ”Dimitrie Cantemir-muzicianul în contextul culturii universale” (2015) pun în valoare aportul lui Dimitrie Cantemir la patrimoniul muzical universal, relevând contribuția inedită a cărturarului în serviciul teoriei și practicii muzicii, extrase, în primul rând, din fondul sonor al muzicii orientale, dar și din cel al muzicii naționale. Prin intermediul acestor monografii, cercetătorul a realizat studii complexe a moștenirii muzicale a lui Dimitrie Cantemir, puțin cunoscută și investigată până în prezent, în relația trecut-prezent, demonstrând prin documente muzicologice, argumente științifice originalitatea, valoarea, importanța și impactul în timp al operei muzicale cantemirene, cu finalitatea reintegrării și înscrierii realizărilor muzicianului în contemporaneitate.

Tematica cantemireană intră în câmpul preocupărilor științifice ale dlui dr. hab. Victor Ghilaș începând cu anii '90 ai sec. al XX-lea, perioadă în care a fost investigată opera artistică a marelui înaintaș, în special creația muzicală, în toată complexitatea ei. Cercetările științifice întreprinse pe parcursul a circa 25 de ani asupra activității de teoretician, compozitor, muzicolog, interpret, pedagog, muzicograf a lui Dimitrie Cantemir au avut drept finalitate relevarea și promovarea unui aspect, mai puțin cunoscut sau de-a dreptul necunoscut, din activitatea marelui cărturar.

Muzicologul, dr. hab. Victor Ghilaș a pus în valoare contribuția lui Dimitrie Cantemir la dezvoltarea muzicii și muzicologiei, identificând aspectele fundamentale ale gândirii sistematice și ale practicii muzicale prin care savantul și-a edificat opera sonoră; a evaluat din punct de vedere muzicologic, axiologic, culturologic, estetic, umanistic moștenirea muzicală a lui

Dimitrie Cantemir; a reevaluat rolul lui Dimitrie Cantemir în elaborarea sistemului teoretic al muzicii clasice turcești; a identificat și interpretat dimensiunea contribuției cantemirene în arta componisticii, interpretării și didacticii muzicale; a reliefat elementul muzicografic în opera istorică, etnografică, filosofică, literară, religioasă a cărturarului; a reactualizat mesajul principelui moldovean privind folclorul muzical (autohton și oriental) și a pus în lumină semnificațiile noi ale acestora, conform criteriilor axiologice contemporane, aplicând principii și metode de cercetare adecvate hermeneuticii contemporane; a sistematizat exegezele din literatura străină privind contribuțiile lui Dimitrie Cantemir la dezvoltarea culturii muzical-artistice universale.

Realizarea investigațiilor întreprinse a contribuit la crearea în Republica Moldova a unei direcții științifice noi în cercetarea artei muzicale – ***cantemirologia muzicală***. În cadrul acesteia a fost formulat și propus un suport analitic original al acțiunii cultural-artistice a lui Dimitrie Cantemir, care a permis redirecționarea cercetării și interpretării culturologice de la modelul defensiv spre cel al creativității. Optând nu doar pentru investigarea verticală, ci și pentru cea orizontală a problemei în discuție, muzicologul Victor Ghilaș a elaborat o sinteză a receptării operei lui D. Cantemir în aspect diacronic, pe parcursul ultimelor trei secole (izvoare bibliografice, istorice, literare, muzicale, enciclopedice, documentare etc.), în intenția de a releva aspectul de primă importanță, cel muzical, ce se desprinde din vasta activitate culturală a marelui cărturar. Prin urmare, integrarea operei muzicale cantemirene în contemporaneitate este pe deplin justificată și face posibilă realizarea imaginii globale despre filonul muzical prezent constant în viața lui D. Cantemir. Cercetarea s-a sprijinit pe un șir de documente apărute în diferite spații geografice. De asemenea, a fost demonstrată corelația dintre creația lui D. Cantemir și cea a lui Ch. W. Gluck și W. A. Mozart, aceștia inspirându-se în creațiile lor (operele „Pelerinii din Mecca” și „Răpirea din Serai”) din opusurile cantemirene.

Implementarea rezultatelor științifice. Fiind o notorietate și un nume de referință în elita cercetătorilor nu doar din țară, dar și de peste hotare, Victor Ghilaș a promovat și a validat rezultatele obținute în domeniul cercetării muzicologice, susținând 67 de comunicări la diferite foruri științifice desfășurate în Republica Moldova, România, Germania, Rusia, Turcia. Totodată, în urma colaborării cu Orchestra Simfonică Națională a IPNA Compania ”Teleradio Moldova”, 12 lucrări muzicale semnate de compozitorul Dimitrie Cantemir și extrase din volumele elaborate de dr. hab. Victor Ghilaș au fost înregistrate și incluse în fondul de aur al radio și televiziunii naționale (certificatul se anexează). Un curs de prelegeri, având ca tematică creația muzicală cantemiriană a fost susținut în fața studenților-doctoranzi de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. O parte importantă a rezultatelor științifice ale candidatului au fost implementate prin intermediul mass media. Astfel, pe parcursul anilor 2005-2008 a realizat bilunar la postul național „Radio Moldova” emisiunea „Lăutarii Moldovei”, în repetate rânduri a fost și este prezent în emisiunile „Domeniile Euterpei” și „Vocația: muzician” ale aceluiași post, „Dor de izvor” la postul „Radio Chișinău” și „Antena C”, „Tezaur folcloric românesc” la postul „Vocea Basarabiei”. De asemenea, a conlucrat activ în perioada anilor 2006-2013 cu postul național de televiziune „Moldova 1”, realizând în cadrul emisiunii „La noi în sat” rubrica „Istoria unui cântec”, participând la emisiunile „Templul muzicii”, „Cultura azi” ș.a.

A participat de nenumărate ori în calitate de președinte și/sau membrul al juriilor celor mai prestigioase concursuri și festivaluri internaționale, naționale și municipale de muzică, precum „Vai, sârmana turturică”, „Nicolae Sulac”, „Lăutarii Moldovei”, „Doina: Identitate, destin, valorificare”, „Cântecul pascal” ș.a.

Lucrările științifice despre muzicianul și muzicologul Dimitrie Cantemir au cunoscut înalte aprecieri atât în plan național, cât și internațional. Preocupat de punerea în valoare a operei muzicale a marelui înaintaș, muzicologul, dr. hab. în studiul artelor, Victor Ghilaș a contribuit la promovarea operei muzicale cantemiriene în Republica Moldova, România, Canada, Germania, Italia, Rusia, Turcia. Capacitățile de analiză ale dlui Victor Ghilaș, spiritul fin de observație, gândirea abstractă, intuitiv-plastică, teoretică și creativă, care îl caracterizează prin excelență, exemplara activitate desfășurată în ultimul sfert de veac reprezintă un model al înțelegerii și respectului pentru valorile naționale, interpretate și apreciate, programatic, în context european.

Activitatea prodigioasă în domeniul valorificării științifice a patrimoniului național, devotamentul pentru cercetarea științifică, contribuțiile în pregătirea cadrelor de înaltă calificare, în valorificarea științifică și promovarea patrimoniului cultural sunt înalt apreciate în țară și peste hotare (**confirmările se anexează**). Doctorul habilitat Victor Ghilaș este Laureat al Premiului AȘM pentru cea mai valoroasă lucrare științifică ”Dimitrie Cantemir în istoria culturii muzicale” (2004); laureat al Premiului AȘM pentru rezultate excelente obținute în anul 2009, pentru volumul „Arta muzicală din Republica Moldova. Istorie și modernitate”; Premiile Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova (2011, 2012, 2014, 2015, 2016), Premiul I ”Constantin Brăiloiu” al Institutului Cultural Român (2016) pentru studiile în domeniul cantemirologiei muzicale; Diploma de excelență a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” din București pentru contribuția la cercetarea științifică și valorizarea operei lui Dimitrie Cantemir (2010); Diploma Ministerului Culturii pentru contribuții remarcabile la elaborarea Registrului național al patrimoniului cultural imaterial, vol. A (2013), titlul onorific „Maestru în Artă” (2016). Dovada înaltei aprecieri pentru contribuția meritorie de edificare și promovare a valorilor culturale veritabile și atitudine managerială responsabilă este și conferirea distincției academice „Medalia *Dimitrie Cantemir*”, în noiembrie 2016, contribuția sa în domeniul studiului artelor fiind menționată și de Senatul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” prin conferirea ”Medaliei *Ion Creangă*”.

Domnul Victor Ghilaș este un participant activ al vieții muzicale din Republica Moldova, este vicepreședinte al Comisiei naționale pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova, membru al Consiliului de conducere a Uniunii Muzicienilor din Moldova, membru al colectivului de referenți științifici la *Analele Universității „Spiru Haret”* – Seria Muzică din București; membru al colegiilor de redacție ale Revistei *Arta* (seria *Arte audiovizuale*), AȘM și Revista *Realități culturale*.

Luând în considerare realizările deosebite în studierea, valorizarea și promovarea științifică a fenomenului muzical autohton, în baza celor expuse și în temeiul Hotărârii nr. 83 din 18 iulie 2017 a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, Academia de Științe a Moldovei îl recomandă pe dl Victor GHILAȘ, doctor habilitat în studiul artelor, conferențiar cercetător, cercetător științific principal, director al Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM în vederea participării la concursul de decernare a Premiului National al Republicii Moldova, ediția 2017, în domeniul ”Știință”, pentru o serie de monografii în muzicologie.

**Președinte al Academiei de Științe a Moldovei,
academician**

Gheorghe Duca